

Psicologia de la Comunicació, els Sistemes d'Esctura i les Tecnologies de la Informació i la Comunicació

AC2 - Pragmàtica de la comunicació i el llenguatge: actes de parla, anàlisi de la conversa, anàlisi del discurs i narrativa

Entrega 06/11/04

- GUIA MÒDUL III
- DUBTES DELS MÒDULS
- PRESENTACIÓ PAC 2
- CORRECCIÓ PAC2 (Consultor: Daniel López Gómez)

GUIA MÒDUL III - DISCURS I COMUNICACIÓ:

1. DISCURS I SIGNIFICAT: VISIÓ DELS FENÒMENS COMUNICATIUS DES D'UNA PERSPECTIVA DISCURSIVA

1.1. Comunicació i significat

La metàfora de la conducció no és adient per donar compte del paper del llenguatge en la nostra vida.

L'argument central de Saussure és que el signe és arbitrari.

No és el món o la realitat en si allò que determina el conjunt de conceptes que utilitzem, sinó que és el llenguatge de la nostra societat i la nostra cultura allò que determina les classificacions que fem en aquesta realitat.

Cada signe es defineix a partir de la seva relació amb els altres signes en ús d'un sistema.

Els signes no són entitats autònomes: els seu significat deriva de les seves relacions d'oposició i de contrast amb altres signes.

No trobem el significat de les paraules examinant les coses a què es refereixen, sinó examinant com es fan servir les paraules

Compartir una llengua no és tan sols compartir una sèrie de sons o de paraules: amb el llenguatge s'aprenen maneres de viure, relacionar-se, maneres de fer i maneres de veure les coses.

Els enunciats realitzatius fan allò que enuncien

Les coses que diem acompleixen funcions en el context en què les diem: amb les paraules fem coses.

El llenguatge constitueix i dóna forma a la nostra realitat

Comunicar, més que transmetre, és fer.

1.2. Anàlisi de la conversa

La conversa és vista com una manera de "fer coses amb les paraules" conjuntament: és la manera social bàsica d'utilitzar el llenguatge.

Les contribucions a la conversa es produeixen i s'entenen si ens basem en procediments o mètodes compartits.

L'anàlisi de la conversa ens mostra que les nostres maneres de parlar estan dissenyades detalladament, d'acord amb el seu context seqüencial i per l'acompliment d'accions en curs.

Els parells adjacents són parells d'accions vinculades de manera que la primera acció estableix la rellevància seqüencial de la segona i, alhora, la segona acció estableix el significat de la primera.

L'anàlisi de la conversa examina allò que les persones diuen en tant que accions

El significat de les accions es construeixen en el transcurs de la conversa.

1.3. Perspectiva discursiva

Parlem de discurs per a atendre les formes en què els usos del llenguatge produeixen significats

Els discursos no descriuen el món simplement, sinó que el construeixen.

Qualsevol cosa que és pugui interpretar pot ser entesa com a text.

Els discursos que avui en dia ens resulten familiars i evidents, no sempre han existit, sinó que han aparegut en determinades circumstàncies històriques.

El discurs està orientat a l'acció.

El context és torna central en tant que atenem allò que les persones diuen com a accions de diversos tipus en el context que les coses que es diuen.

Les declaracions estan organitzades per un context més ampli, en resposta o en diàleg amb altres declaracions i orientades cap a altres possibles versions.

La variació dins del discurs d'una mateixa persona o entre el discurs de diferents persones ens pot ajudar a identificar i explicar les activitats que s'estan realitzant perquè el discurs es construeix d'unes determinades maneres i no d'unes altres per dur a terme aquestes accions.

Els analistes del discurs tracten d'identificar patrons recurrents en les maneres de construir els esdeveniments o els fenòmens.

La psicologia discursiva no està interessada en la "memòria", "les actituds", els "motius", les "emocions"... com a propietats mentals dels individus: l'interessa com s'empren aquestes nocions i per a què s'utilitzen en el si de diferents activitats.

La referència a l'interès d'algú o d'algun grup en establir un versió dels esdeveniments es converteix i és utilitzat en la parla i en els textos com una de les principals maneres de debilitar o desqualificar l'estatus factual d'aquella descripció o versió.

Les ideologies no tenen un significat unitari i no proveeixen a les persones amb maneres unívokes i clares sobre què han de pensar o fer.

No podem prendre les opinions o idees aïlladament sinó com a part de polèmiques, de contextos argumentatius.

Parlem de posicionament per donar compte del procés de negociació i construcció de la nostra posició (del subjecte "que som") en les situacions en què ens veiem.

Els discursos ens proveeixen de posicions de subjectes des de les quals parlar.

1.4. Narracions

Les narracions són construccions discursives de què les persones disposem per organitzar i interpretar la nostra experiència. són una de les modalitats discursives bàsiques de la vida social

Cada element de la narració adquireix significat en funció del lloc que ocupa en la configuració global definida per la successió d'aquests elements en un determinat ordre de relació.

Les narracions permeten elaborar vincles entre allò excepcional i allò canònic

No podem construir qualsevol relat. Per produir narracions acceptables, ens hem d'ajustar als criteris de què disposem en la nostra societat.

Les narracions no són només maneres d'explicar els fets del món: les mateixes narracions construeixen i fan intel·ligibles els fets

Revisem contínuament la "trama" de la nostra vida, la línia argumental, a mesura que anem vivim esdeveniments.

El nostre concepte del jo no pot separar-se de la societat i la història que el produeixen.

La psicologia narrativa vol entendre com la gent interpreta les seves pròpies experiències i tracta d'establir així mètodes per a interpretar-ho.

Els fets es converteixen en fets en virtut de l'organització narrativa

DUBTES DELS MÒDULS:

Data: 11:28:51 30/10/2004

Volia preguntar-vos per favor si quan en la 1ª pregunta de l'activitat 3 es diu "Una vegada llegides les dues primeres lectures contesteu a la següent lectura: quin paper..."

Amb les dues primeres lectures es refereix a la perspectiva discursiva i a el análisis del discurso y la identificación de los repertorios interpretativos?

És a dir, que per aquesta primera pregunta no hem d'utilitzar l'article de la immigració de l'ex-president Jordi Pujol?

Data: 11:44:15 30/10/2004

La primera pregunta te relació amb les dues primeres lectures i la segona pregunta te relació amb la tercera lectura ,que és la de "immigració".

Data: 12:26:47 31/10/2004

Efectivament: per fer la primera pregunta cal llegir les dues lectures (perspectiva discursiva i repertoris interpretatius) i per fer la segona has de llegir, a més a més, el text "La inmigración".

Data: 20:09:08 04/11/2004

En l'apartat 2, ens diu de identificar les accions preferents i les no preferents. En els apunts ens diuen que hi ha un exemple de cada, això és cert??

Data: 22:54:52 05/11/2004

En el mòdul posa un exemple de cada, però ala PAC2 heu d'esbrinar quines accions preferents i no preferents hi ha.

PRESENTACIÓ PAC 2 - PRAGMÀTICA DE LA COMUNICACIÓ I EL LLENGUATGE: ACTES DE PARLA, ANÀLISI DE LA CONVERSA, ANÀLISI DEL DISCURS I NARRATIVA:

Data de lliurament: 07-11-2004

Dedicació: 15h. aprox.

Activitat 1

- Guia de lectura:
 - Comunicació i significat (mòduls)
- Penseu en un exemple d'acte de parla de la teva vida quotidiana. Identifiqueu els tres components: l'acte locutiu, l'acte il·locutiu i l'acte prelocutiu i penseu quin paper hi juga el context?

(màxim 1 pàgina de resposta)

Activitat 2

- Guia de lectura:
 - Anàlisi de la conversa (mòduls)
- Feu l'anàlisi conversacional d'aquest fragment de conversa. L'heu de llegir amb atenció parant atenció tant en el contingut com en la forma en què es desenvolupa el diàleg. Del que es tracta amb aquest exercici és de fer un repàs d'alguns dels aspectes tractats en l'apartat de l'anàlisi de la conversa.

1. Marta:	Quina pel·lícula més guai...
2. Xavier:	Més que guapa...Extraordinària!, extraordinària...!
3. Marta:	Hem de venir més al cinema... Abans... jo hi anava molt..
4. Xavier:	Jo també hi anava molt abans, [però ara...
5. Marta:	[però ara sempre tenim la disculpa de la feina
6. Xavier:	[Ja, ja, ja
7. Marta:	[Ja, ja, ja
8. Xavier:	Sí... al final la feina ens consumeix a tots
9. Marta:	I tant, acabes per no tenir vida
10. (0.1)	
11. Xavier:	Si vols ara podríem anar a prendre alguna cosa al bar aquell nou que han obert a la Gran Via
12. Marta:	Vaja, m'encantaria, però tinc, (0.2) vaig prometre que arribaria aviat a casa, i ja és molt tard..
13. Xavier:	Vinga, dona, només una copa...
14. Marta:	Xavier,() no hauries de beure tant, t'hauries de controlar una mica
15. Xavier:	Ja està bé! No sóc cap borratxo! Sempre la mateixa història... Et convido a una copa i fots la nit enlaire.

Us donarem unes petites pautes perquè en pugueu analitzar l'extracte, però si trobeu alguna dificultat a l'hora de seguir-les és important que reviseu l'apartat esmentat:

Analitzeu quines accions es desenvolupen en cada torn de parla. (tenint present els parells adjacents). Identifiqueu les accions preferents i no preferents.

Analitzeu seqüencialment, i ateneu com cada acció defineix una situació que s'interpreta o es valora en el següent torn de paraula. Examineu com canvia el context.

(màxim 2 pàgines de resposta)

Activitat 3

- Guia de lectura:
 - Perspectiva discursiva
 - "El análisis del discurso y la identificación de los repertorios interpretativos" de Potter i Wetherell
 - "La inmigración", article de l'ex-president de la Generalitat Jordi Pujol
- Una vegada llegides les dues primeres lectures contesteu la següent lectura: quin paper tenen els repertoris interpretatius en la justificació de situacions de discriminació?

- Utilitzeu els repertoris interpretatius que troba Potter i Wetherell per analitzar l'article "La inmigración" del Jordi Pujol. Quins repertoris trobeu? Quins efectes creieu que tenen? És comparable la construcció de la discriminació dels maorís i dels immigrants a Catalunya? Expliqueu-vos.

(màxim 1 pàgina de resposta)

CORRECCIÓ PAC2 (Consultor: Daniel López Gómez):

El primer que vull fer es felicitar-vos per les vostres PAC2. En general, estan bé. Però, també vull fer una advertència. Molta gent ha fet les PACs ràpidament, sense llegir bé els mòduls. Hi ha forces PACs on s'expliquen les coses. Responen a les preguntes i no expliquen ni els conceptes ni donen cap raó del que fan. Les preguntes, malgrat eren pràctiques, demanaven explicacions, definicions de conceptes, etc. Crec que les Pacs haguessin anat millor, en general, si per una banda els anàlisis fossin més exhaustius, i per altra banda, els conceptes estiguessin més explicats.

La primera activitat era molt fàcil. Tothom ha escollit bons casos per exemplificar un acte de parla -alguns més originals que d'altres- i ha pogut identificar els diferents tipus d'accions que hi ha implicats: acte locuti, acte il·locuti, acte prelocuti. Això era el mínim. Algunes persones, no moltes, també han explicat molt bé què és un acte de parla, la diferència entre un enunciat constatatiu i realitzatiu (que Austin acaba dient que tot enunciat es realitzatiu per que és una acció), la relació que hi ha entre aquesta manera d'entendre el llenguatge i el que Wittgenstein anomena "jocs de llenguatge"... Pel que fa a la segona pregunta d'aquesta activitat la cosa no ha anat tant bé. La majoria de vosaltres enteneu que el context és quelcom que està "per sobre" de l'acte de parla. Un marc que dona significat al que passa per raons històriques, macrosocials, culturals, etc. Això és cert però no del tot. Des del punt de vista d'Austin, els actes de parla produeixen el context en que son entesos. De fet, a la següent activitat, molts i moltes de vosaltres heu definit el context d'una altra manera. Heu vist que cada acció genera una expectativa normativa que es pot complir o no en funció de la resposta de l'altre i que això va produint el context que dona sentit a tota una conversa. Doncs bé en el cas dels actes de parla és el mateix. El context no és transcendent sinó immanent a la pròpia acció d'enunciar.

Malgrat hi ha anàlisis més "fins" que d'altres, més analítics i menys descriptius, crec que tothom ha entès que és un anàlisi conversacional, un parell adjacent i una estructura preferent i no preferent. El problema en aquesta activitat ha estat la falta de exhaustivitat analítica. La conversa era molt rica i molts de vosaltres simplement heu dit quines accions eren preferents i quines no preferents. Això quan heu explicat com canviava el context s'ha fet evident.

Pel que fa al contingut, hi ha dues qüestions obertes. En primer lloc, el suggeriment de la Marta "Hauríem d'anar més al cinema" es interpretat per alguns i algunes de vosaltres com una acció d'invitació que en Xavi no accepta, per tant com una estructura no preferent. Altres diuen que la Marta rectifica i segueix ella mateixa dient "...jo anava molt al cinema". D'aquesta manera en Xavi no pot interpretar el desig de la Marta com una invitació i només contesta preferentment amb un acord. Aquesta discrepància és interessant perquè explica en certa manera perquè en Xavi més endavant intenta convidar a la Marta a una copa. La pregunta seria: a què respon la posterior invitació d'en Xavier?

Per altra banda, l'últim parell adjacent pot considerar-se preferent i no preferent. Algunes persones heu dit que davant d'una acusació allò esperable es una negació rotunda. Per tant, seria una acció preferent malgrat en Xavi estigui negant el que diu la Marta. Altres heu dit que el Xavier nega, es a dir no està d'acord amb la Marta, i per tant és una acció no preferent. Els dos arguments són bons però crec que és més correcte el primer per un motiu. L'anàlisi conversacional no estudia els significats ni les intencions dels actors, només l'estructura de les interaccions. No sempre dir "no" implica anar contra les expectatives. De fet, una provocació en forma d'acusació pressuposa una negació, una defensa. Per tant, crec que és preferent.

Relacionat amb això que he dit. Hi ha algunes persones que no han fet un anàlisi de la interacció comunicativa en termes pragmàtics. Tot al contrari, han fet extrapolacions psicològiques sobre els motius que expliquen el comportament dels personatge. Això no ho fa l'anàlisi de la conversa. És important tenir clar que la perspectiva de l'assignatura té el seu centre en la relació comunicativa no en els subjectes.

Pel que fa a la darrera activitat, està força bé. Encara que es veu molt clarament que hi ha persones que no han llegit el text de Potter y Wetherell ni l'article d'en Pujol, la majoria d'anàlisis són molt bons. Molts i moltes de vosaltres afirmeu que la majoria d'elements que componen els tres repertoris interpretatius trobats per en Potter y Wetherell estan d'una manera o altra en el text d'en Pujol. Fonamentalment, el repertori foment de la cultura i companyerisme. Totalment d'acord. Malgrat tot, quan intenteu explicar si els repertoris utilitzats per donar sentit a la discriminació dels maoris i dels immigrant a Catalunya són comparables, algunes persones comenceu a donar raones extra-discursives: condicions econòmiques, relacions de dominació diferents, etc. Aquesta no era la qüestió. Tampoc es tractava d'esbrinar qui es realment un discriminador. Més aviat era una qüestió de saber quines estratègies discursives s'empren per construir i donar sentit a un fenomen social com la discriminació.